

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠEŠŤNÁŠŤ STRANÁCH.

<p>Predplatná cena: Na celý rok ——— 4.— koruny. Na pol roka ——— 2.— „ Na štvrt' roka ——— 1.— „ <i>Jednotlivé číslo 8 hal.</i></p>	<p>Zodpovedný redaktor: Dr. ALEXANDER ERNSZT, páp. komerník. Za vydanie zodpovedný JÁN MOLNÁR, prälát</p>	<p>Redakcia a vydavateľstvo: Budapešť, IV. ker., Ferenc-József-rakpart 27. ústia sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novín ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dľa tarify. Rukopisy sa nazpáť nedávajú.</p>
--	---	--

Kráľ v Budapešti. — Rozriešená kríza. — Designovaný ministerpredseda Móric Esterházy.

Štefan Tisza z tvrdošijnosti a bez všetkej potrebnosti rozohnal ten krajinský snem, ktorý v krajinskom dejepise menovať budú «korunovačným snemom». Tisza a vláda pracovnej strany pred ľudom preto zatvorili brány parlamentu, bo im už veľmi nepríjemné bolo prísne kontrolovanie ich účinkovania. Nevedeli oni to nijako pochopiť, že krajina preto volí a posielala do snemu svojich vyslancov, aby posudzovali a kontrolovali vládu, na prsty hľadeli jednotlivým ministrom a ich medzít-kam. Jestli kontrolovanie vlády dakedy bolo odôvodnené, je ono sto ráz viacej potrebné prítomne, kde o mnoho viacej príležitosti je ku zneužívaniu, úžerníctvu, panamám, ako v čas pokoja. Každý zdravého rozumu človek musí nahliadnuť, že prísne kontrolovanie verejnej správy veľmi je včul potrebné.

Keď Tisza krajinn-

ský snem svedovoľne rozohnal, spojená opposícia hrmavým hlasom ohradzovala sa proti tomu a tak jemu ako jeho zotročenej väčšine dala na vedomie, že bez rozšírenia práv ľudu ďalšia verejná správa krajiny nemožná je v Uhorsku, aj to mu rozhodne povedala, že jeho, ľudu nepriateľské panovanie krajina ďalej trpeť nebude.

Tisza sa vtedy usmieval, jeho, za peniaze

bankárov sohnatá väčšina ale zúrila, ako tlupa divých Indiánov, netušila, že beh sveta už podmyl fundament ich tyranskej moci. Kresťanská ľudová strana a spojená opposícia ale cítily premenu časov a vedely, že proti vôli ľudu nemožno pannaovať vtedy, keď kráľ a vlast každodenne nadľudské obete žiadajú od ľudu.

Náš mladý kráľ, ktorý v strelných zákopách naučil sa poznať svoje národy a medzi týmito hrdinských a neskladnou vernosťou oddaných mu synov Uhorska, tiež sám nahliadol, že to neslobodno ďalej trpeť, aby tyranského ducha Tisza ľud ďalej moril.

Gróf Aladár Zichy, predseda kresťanskej ľud. strany, ktorý minulý týždeň slávil svoj sňatok s gr. Helenou Wenckheim.

Kráľ Karol IV. vidiac vernú prítulnosť ľudu, odhodlal sa, že verným hrdinom svojim udelí prislúchajúce im právo. *Srdce a myseľ kráľa tiež opanovala tá stará pravda, ktorú ohlasuje kresťanská ľudová strana:*

— *Kto je dobrý za vojaka a ku plateniu dane, ten nech je dobrý aj za hlasovacieho občana.*

Kráľ svojmu ľudu chce dať také právo, ktoré zodpovie velikosti obetí a požiadavkám terajšej doby. Keď už každý ľud Európy natoľko zrelý je ku tomu, aby sám rozhodoval nad svojím osudom, keď i sám apoštolský kráľ Uhorska nahliadol, že prišiel čas k tomu, aby rovnoprávnosť udelil každému, štátu verne oddanému občanovi, vtedy fanatický, gestský tyran ako sa môže opovážiť utláčať ľud Uhorska? Ľud sa chce v štáte uplatniť. Ľud potrebuje väčšie slobody, väčšieho blahobytu, väčšej obrany, lepšie zákonodarstvo. Kráľ ku všetkému ochotne privoľuje, bo nevyslovne zamiloval si hrdinov Uhorska. *Tisza ale postavil sa medzi kráľa a ľud a opovažuje sa vysvetlovať, že to bude nešťastie pre krajinu a povedie ku srúteniu trónu, keď široké vrstvy ľudu prídu ku prislúchajúcim im právam.*

Táto bláznivá politika, akú razom prevádzať chceli proti úmyslu kráľa a vôle ľudu, *menuje sa politika pracovnej strany.* Protektori a oduševnení zastupitelia tejto politiky *sú zotročení mameľuci Tiszovej strany.* Vlast chceli brániť proti kráľovi a kráľa proti ľudu.

Jeho veličenstvo na šťastie videl do karát mungovských špekulantov a nedopustil, aby na úkor jeho panovníctva ďalšie nesváry stváral tu Štefan Tisza. Jednoducho zahnal Tiszu. Slavnými peniazmi sohnatá väčšina, rozumie sa, brozne sa nalakala nad týmto obradom a do smrti prisahala vernosť neslávne buchnutému jej vodcovi.

Cesta kresťanskej ľudovej strany je celkom rovná a jasná. Kým iné strany politické semtam chápu a vyjednávajú, my žiadame vládu, ktorá od každej nemravnej škvrny očistí verejný život, v úctivosti drží slobodu, bráni a všemožne napomáha ľud. Kresťanská ľudová strana aj v terajšej dobe politickej neistoty verejne a dôrazne ohlasuje svoj program, dľa ktorého len takú vládu bude podporovať, ktorá bude zastávať, podporovať práva a oprávnené požiadavky ľudu.

Jeho veličenstvo kráľ v Budapešti.

Ku zakončeniu krízy jeho veličenstvo kráľ 7. júna o 10. hodine večer na dvornom vlaku s veľkým sprievodom odcestoval z Viedne a 8. júna ráno o 1/28. hodine dorazil na západné nádražie hlavného mesta, zkadial po krátkom privítaní zo strany vojenských a mestských vrchností zaviezol sa hneď do kráľovského hradu v Budíne.

Už o 9. hodine ráno začal dávať výsluchy, ku ktorým boli povolani: gróf Moric *Esterházy*, gróf Teodor *Batthyány*, gróf Štefan *Bethlen*, barón Ludvik *Láng*, gróf Béla *Serényi* a Alexander *Wekerle*. Pomimo tých, čo z príležitosti korunácie dostali vyznačenia, jeho veličenstvo mimoriadne vo výsluchu prijal i grófa Alberta *Apponyiho* a grófa Juliusa *Andrássyho*. Podvečer ku výsluchu tisli sa a prilati boli aj Ladislav *Lukács* a Albert *Berzeviczy*, čo veľmi potešilo zronenú pracovnú stranu, ačpráve to nemalo žiadnej významnosti.

Gróf Esterházy Móric, designovaný ministerpredseda.

Pred piatou hodinou gróf Móric Esterházy znovu povolaný bol ku audiencii a jeho veličenstvo **designoval ho ku ministerpredsedníctvu.**

Designovaný ministerpredseda gróf Móric Esterházy narodil sa 27. apríla r. 1881. Jeho otec je Mikuláš Móric gróf Esterházy, niekdajší spoluzakladateľ kresťanskej ľudovej strany, a jeho matka Paulina, kňažna Schwarzenberg. Po odbavených štúdiach za čas zaoberal sa s poľným hospodárstvom a 1910. v okrese Töke Terebes jednohlasne vyvolený bol za krajiniského vyslanca s programom ústavnej strany. V krajiniskom sneme všestrannú pozornosť vzbudil jeho rečami, ktoré povedal o rôznych sociálnych otázkach. Na bojišti účasť bral ako husársky nadporučík.

Designovaný ministerpredseda v kruhu kresťanskej ľud. strany.

Členovia kresťanskej ľud. strany snemovej v piatok, 8. júna večer v značnom počte boli prítomní v kruhu strany a so sympatiou prijali zvesť o designácii Mórica Esterházyho za ministrapredseda. O stanovisku, aké voči nemu

a jeho vláde kresfanská ľudová strana rozhodne a vysloví sa až vtedy, keď nový ministerpredseda jeho programm označí. Designovaný ministerpredseda o štvrt na deviatu prišiel do kruhu kresfanskej ľudovej strany a prijatý bol s vreľými ováciami. Po rozmlúvaní sa s prítomnými vyše polhodiny, designovaný ministerpredseda opustil kruh kresfanskej ľud. strany, aby navštívil kruhy iných politických stránok.

Odcestovanie jeho veličenstva.

Jeho veličenstvo kráľ v piatok, 8. júna večer o 1/2 10. hodine na dvornom vlaku s celým sprievodom vrátil sa do Viedne.

Kráľovský pár na fronte Isonza.

Panovnícky pár na front bojišťa pri Isonze odcestoval 1. júna večer. Jeho veličenstvo kráľ odhodlal sa ku tejto ceste, aby odmenil hrdinov, ktorí účasť brali v hroznej desiatej bitke pri Isonze, jej veličenstvo kráľovná použila túto príležitosť, aby hrdinov v tejto strašnej bitke ranených tešila a materskou láskou sa o nich postarala.

Kráľovský pár na tejto ceste sprevádzali: zahraničný minister gróf Czernin, náčelník generálneho štábu barón Arz a dvorná dáma Alžbeta Kállay. Kráľovský pár 2. júna ráno o 7. hodine dorazil do Laibachu, kde ich privítali vojenský hodnostári a náčelník provincie gróf Attems. Jeho veličenstvo najprv cez Divacco odcestoval do Opčiny.

Jeho veličenstvo kráľ ku hrdinom pri Isonze.

Jeho veličenstvu kráľovi ešte pred jeho odchodom predstavil sa veliteľ armády bojujúcej pri Isonze. Z tejto príležitosti jeho veličenstvo znakom svojej vďaky a na uznanie podivuhodných výkonov hrdinov tejto armády, jej veliteľa, generálplukovníka Boroeviča vyznačil veľkým križom rádu Marie Terezie a k armáde vydal nasledovný denný rozkaz:

Ku Mojej armáde na Isonze!

Od dávna pripravené, zvlášte veľkými silami prevedené nepriateľské útoky v ťažkých, za viac dní trvajúcich bojoch ste odrazili a opäť ste ukázali, aká hrdinskosť prebýva vo vás.

Cítim sa byť pohnutým pospiechať ku vám, aby som medzi vami z hĺbky Môjho srdca vyslovil vám vďaku za vašu hrdinskosť, vytrvalosť a oddanosť.

Pochádzate zo všetkých čiasťok našej milovanej vlasti, ale spoločnou silou, svojimi obdivuhodnými skutkami zaslúžili ste si vďaku vlasti. Všetkým vám zoči-voči vyslovujem vďaku.

Veľký križ vojenského rádu Marie Terezie však,

ktorý som dnes generálplukovníkovi Boroevičovi, vášmu vodcovi pripäl na prsia, neznamená len Moje najvyššie uznanie naproti veliteľovi armády, lež nech je každému bojovníkovi znakom Mojej hlbkej vďaky, hrdej spokojnosti.

Božie požehnanie bolo s nami, modlime sa ku Všemohúcemu, aby nás aj nabudúce držal za hodných svojej obrany a ochrany.

Nech nám dá Boh konečné, úplné víťazstvo!

Adelsberg, 2. júna 1917.

Karol.

Po vyslovení najvyššieho uznania vodcovi armády a jeho pomocníkom, kráľ cez Divacco odviezol sa do Opčiny. Tu čaty, ktoré po krutých bojoch práve si odpočívaly, s hlučným oduševnením privítaly svojho najvyššieho veliteľa. Jeho veličenstvo každému dôstojníkovi a obecnému vojakovi, okolo ktorých prešiel, osobne vyslovil vďaku a uznanie. Vojaci zcela bezprostredne mohli sa shovárať s najvyšším ich pánom.

Jeho veličenstvo zatým s frontu odcestoval do Triestu a ztadiaľ na comenskú planinu, kde hrdinským bojovníkom osobne vyslovil najvyššiu pochvalu a početným z dôstojníkov a víťazného mužstva udelil vyznamenania. Potom cez St. Daniel a Haidensebata odviezol sa do Adelsbergu a ztadiaľ vrátil sa do Laibachu.

Kráľovná v nemocniciach na fronte.

Zakiaľ jeho veličenstvo kráľ navštívil hrdinské čaty na fronte, zatiaľ jej veličenstvo kráľovná v sprievode dvornej dámy Alžbety Kállay a kridelného adjutanta grófa Hunyadyho chodila po nemocniciach frontu, v ktorých umiestnení boli v posledných krutých bojoch ranení hrdinovia. Tu slyšala aj sv. omšu. Každého tešila slovami vrelej materskej lásky a dávala rozkazy, ako sa o nich starať majú. Dlho zdržovala sa v nemocniciach hrdinských honvédov a zatým vrátila sa do Laibachu, zkadiaľ veliteľovi armády poslala telegramm nasledovnej osnovy:

Slávou ovenčený veliteľ armády, ktorý v početných bitkách zmužile bojujúcich hrdinov našich ku víťazstvu viedol, zaiste všetko možné vynaloží, aby za vlast a trón hrdinsky bojujúcich a pri tom ranených vojakov našich bolasti a trápenia ulavené boji.

Vo Vašej spoločnosti, milý generál veliteľ, navštíviť chcem niektoré miesta, na ktorých moderné lekárske umenie všetko vynakladá, aby raneným hrdinom zpiatky vrátené bolo zdravie alebo aspoň ich stav znesiteľným učinенý bol.

Presvedčená som o tom, že na tých miestach uvidím len pekné veci a ako pečlivá matka krajiny vďaky vyslovujem Vám a jednomu každému, čo v službe zdravotníctva stojí k ulaveniu bolasti milých a drahých ranených našich.

Kráľ v Póle.

Jeho veličenstvo 3. júna prišiel do Póli, kde ho slávnostne privítalo veliteľstvo flotty, prístavu, námorníctva, pechoty a delostrelectva pevnosti. Po privítaní

jeho veličenstvo sadol si do motorového člna a pri hluku oduševnene oslavujúceho ho námorníctva, dal sa odviezť na válečnú loď «Novara», ktorá najnovšie v bitke užiny Otranto dosiahla nového víťazstva. Malé poškodenie tejto lode, o ktorej nepriatelia hovorili a písali, že ju ponorili, je už zcela opravené

Ako kráľ na loď vstúpil, hneď na nej vytýčili jeho prápor. Na lodi jeho veličenstvo dal si rozpovedať podrobnosti morskej bitky pri Otrante, vyznačenia udelil dôstojníkom a početným námorníkom a zatým previezol sa na válečnú loď «Unitis viribus», na ktorej meškal do 4. hod. popoludní, kedy aj odcestoval do Laibachu a ztadiaľ s jej veličenstvom kráľovnou vrátil sa do Viedne.

Udalosti svetovej vojny.

Talianске bojište. Offensíva Talianov po porážkach, aké utrpeli v desiatej bitke pri Isoze v minulom týždni, uľahla. Uhorské a rakúzske čaty v tejto offensíve zajaly 30.000 Talianov a ukoristily mnoho válečného materiálu. Ztraty Talianov na mužstve, ktoré utrpeli z príležitosti len tejto offensívy, odhadujú na 200 tisíc ľudí.

Západné bojište Nemcov proti Francúzom a Angličanom. Francúzi a Angličania aj v minulom týždni probovali ich šťastie proti nemeckému frontu pri Arrasi a v Champagni. Nemecký front ale ani na jednom bode nevedeli prelomiť. Pri týchto pokusoch, ku ktorým chystali sa cez celý jeden rok, Angličania, dľa zprávy londýnskych novín, utratili 500.000 ľudu.

Priebeh na západnom bojišti najlepšie označuje nasledovná reč, ktorú nemecký cisár Vilhelm povedal z tej príležitosti, že na západe predstavili nový spôsob obrany, k brandenburgskému pešiemu pluku povedal reč, v ktorej hovoril:

— Nepriateľ hľadá rozhodnutie. Nuž my toto rozhodnutie čakáme pomocou Boha, ktorý nás dosiaľ tak milostive ochránil. Nepriateľ ale dostane rozhodnutie. Dotiaľ musí hádzať do boja svojich ľudí, kým viac nebude mať koho do boja hodiť, kým vysilený nesloží zbraň. O toto sa vy musíte postarať, že kedy to bude, to vie len Ten, ktorý prebýva tam hore. Keď nastane tento okamih, vtedy ste zadovážili nemeckému ľudu úctu, ktorá mu prislúcha. *Pokoj vy budete diktovať a predpisovať.*

Povetrný útok na Cervignano a San Giorgio di Nogaro.

Úradná zpráva veliteľstva válečného loďstva vydaná 3. júna.

V noci s 31. mája na 1. júna v triestskom zálive a na hraničiacom pobreží činnosť letúňov bola čulá, medzi čím naše námornícke tieldlá železničné budovy a iné vojenské predmety v Cervignane a San Giorgio di Nogare s pozorovaným zdarom bombardovaly. Proti Triestu a jeho okoliu urobeným útokom nepriateľských

letúňov jeden chlapec padol v obeť. Hmotnú škodu nezapríčinili. Počas nočného prenasledovania týchto letúňov nášmu, na zásluhy bohatému letúňovi, poručíkovi radovej lode Banfieldovi podarilo sa jeden nepriateľský lietací stroj na nepriateľskom území zostreliť. My sme neutratili ani jedného lietadla. *Veliteľstvo floty.*

Potopenie ďalších 20.000 tún.

Berlin, 8. júna. Wolffova kancelária oznamuje: V kanáli a na Atlantickom oceáne podmorské lode novšie potopily 20.000 bruttoregister tún loďného priestoru. Medzi potopenými loďami je jedna ozbrojená anglická parolod' prostrednej veľkosti a dve, asi 2500 túnové anglické parolode. *Šéf admirality.*

Revolúcia v Rusku.

Prepustenie Izvolského.

Parížska Havasova kancelária oznamuje: Ruská vláda oznámila, že svojho parížskeho veľvyslanca Izvolského odvoláva a dočasným vybavovaním záležitostí veľvyslanectva poveruje radcu veľvyslanectva Sevastupola. Ako je známo, Izvolski pred vypuknutím vojny bol ruským zahraničným ministrom a s vládami antantu pripravoval vojnu.

Sazonov zažakoval za veľvyslanectvo.

Ruský veľvyslanec na londýnskom dvore Sazonov zažakoval za toto postavenie a dočasná vláda zažakovanie prijala. Sazonova za londýnskeho veľvyslanca cárska vláda vymenovala vtedy, keď bol prepustený z postavenia zahraničného ministra.

Prepustenie Alexejeva a vymenovanie Brusilova.

Z Petrohradu oznamujú, že generalissimus Alexejev bol prepustený z postavenia hlavného veliteľa ruskej armády a za jeho nástupcu vymenovaný je generál Brusilov. Nový generalissimus ministra vojny Kerenského naklonil plánu ruskej offensívy.

Masaryk o Rusoch.

Z Kopenhágy oznamujú: Známy český agitátor prof. Masaryk, ktorý nosí titul «predseda národného výboru českých zemí», prišiel do Petrohradu a začal tam vyjednávať o česko-slovenskej otázke. V jednom telegramme, ktorý poslal londýnskemu časopisu «Times», hovorí:

Antantisti nech sú pripravení na to najhoršie a najviac na to nech počítajú, že ruská armáda podrží svoje posície a takto jednu časť nepriateľských síl predsa upúta. Joffre a Petian správne posúdili položenie, keď pýtali americké čaty. Vo vojne treba pokračovať s najväčšou energiou na francúzskom a talianskom fronte. Rozhodnutie nestane sa na ruskom bojišti, lež na ktorom z týchto bojišť.

Starajte sa o chudobné rodiny bojujúcich!

Demonštrácia za všeobecné volebné právo.

V budapeštianskych fabrikách 8. mája robotníci okolo poldruhej hodiny popoludní složili nástroje, preobliekli sa do sviatočného a o 2. hodine so všetkých častí hlavného mesta pchli sa k mestskému domu. V tom istom čase pozavierali všetky obchody, hostince, kaviarne, ba zastala aj premávka elektrických železníc. Na ulice v menších oddeleniach vyrukovali aj policajti, aby prekazili shrknutie sa väčších zástupov, žeby tak na uliciach premávka nezasekla.

Pred 3. hod. na ceste kráľa Karola, kde je mestský dom, bolo už toľko ľudí, že pred bránou mestského domu, ktorá ešte bola zavretá, stisk ľudu stával sa už

takého ministrapredsedu, ktorý prinesie všeobecné, tajné a rovnaké hlasovacie právo a konečne vyzvali robotníkov, aby v tichosti, v poriadku odišli od mestského domu a aby čakali vývin udalostí.

Na dvore mestského domu už ráno postavili tribunu. Pred 4. hodinou na tejto tribune stálo už viac snemových vyslancov, mnoho hlavnomestských úradníkov a vodcovia občianskych a robotníckych organizácií. Niekoľkými minútami pred 4. hodinou išla deputácia pre mešťanostu Bárczyho, čo s podiumu Ernest Bródy oznámil shromaždeným. V tom prišiel mešťanosta Bárczy, ktorému ľud za viac minút búrlive privolával na slávu. Keď zástup utíchol, predstúpil Vilhelm Vázsony a s oduševňujúcou rečou odovzdal mešťanostovi písanú žiadosť volebného bloku, tú totiž, aby sa tvorila taká vláda,

Káplnka uhorských vojakov na južnom fronte.

nebezpečným. Konečne z bočných ulíc otvárajúce sa brány dvora mestského domu otvorili a bránu otvárajúcu sa z cesty kráľa Karola otvoril zástup ľudu svojím tlakom a ľud hrnul sa na dvor, ale z ulíc a z ciest pripájajúcice sa ku ceste kráľa Karola sa ešte vždy valily zástupy so spevom, s privolávaním všeobecnému, tajnému a rovnakému hlasovaciemu právu na slávu. Široká cesta kráľa Karola, počnúc od Kossuth Lajos- ulice až po cestu cisára Vilhelma, bola tak nabitá ľuďmi, že by — ako sa hovorí — jablko nebolo malo kde padnúť.

O 4. hodine, keď už dvor mestského domu bol plný ľuďmi, všetky brány domu zavreli, ale z cesty cisára Vilhelma a z cesty sultána Mehmeda ešte vždy hrnulo sa robotníctvo. Konečne otvorilo sa šesť oblokov mestského domu a z každého jeden rečník hovoril ku zástupu. Všetci rečníci hovorili o tom, že ľud žiada

ktorá obídením všetkých iných záležitostí bezodkladne uskutoční všeobecné, tajné a rovnaké hlasovacie právo. Mešťanosta Bárczy prevzal memorandum a vyhlásil, že žiadosť občianstva s radosťou predostre jeho veličenstvu, ktorý sa osvedčil, že bezpečnosť svojho trónu a uhorskej vlasti chce položiť na práva ľudu. Týmto vstúpil na cestu demokratického vývinu.

Mešťanostovu reč zástup prijal s búrlivým jaso om Potom ešte Alexander Garbai povedal reč, na konci ktorej vyzval shromaždených, aby sa ticho rozišli. Mešťanosta a snemoví vyslanci sa utiahli, ale ľud sa nepohol. Nato príležitostní rečníci hovorili k ľudu. Potom sa zástup začal rozchádzať a o 5. hodine dvor mestského domu bol už prázdny.

Na uliciach vydali heslo ísť do budínskeho hradu ku kráľovi, načo sa pohlo asi 2000 ľudí, ale ich na rohu Fördö- ulice a cesty cisára Vilhelma zastavili poli-

cajti. Potom už len menšie zástupy chodily ulicami hlavného mesta, privolávajúc radikálnemu volebnému právu na slávu.

Jeho veličenstvo kráľ popoludní o 5. hodine v záhrade kráľovskej paloty prijal mešťanostu Bárczyho. Mešťanosta predovšetkým odovzdal jeho veličenstvu holdujúci prípis hlavného a sídelného mesta Budapešti. Jeho veličenstvo totiž v najvyššom svojom rukopise 28. apríla vyhlásil, že žiada také rozšírenie volebného práva, ktoré zodpovedá terajším veľkým časom a obetiam, ktoré ľud priniesol, do ohľadu berúc životné záujmy štátu uhorského. Teda valné shromaždenie hlavného mesta Budapešti, ktoré už viackrát zaujalo stanovisko za všeobecné, tajné a rovnaké volebné právo, jednohlasným uzavretím v prípise posdravuje jeho veličenstvo kráľa, ktorý sa vo svojom rukopise za rozšírenie práv ľudu zasadil.

Mešťanosta potom podal zprávu jeho veličenstvu o popoludňajšej demonstrácii občanov a robotníkov hlavného mesta Budapešti a odovzdal jeho veličenstvu uzavretie volebnoprávneho výboru občanov a robotníctva.

Jeho veličenstvo s najväčšou pozornosťou prečítal uzavretie, ešte aj dlhý menoslov podpísaných organizácií.

Mešťanosta spomenul pred jeho veličenstvom, že pochod ľudu, ktorého zúčastnilo sa vyše 100.000 osôb, skončil sa s najväčším poriadkom. Občania a robotníci takým imponantným spôsobom prejavili svoju vôľu, že to nemá páru v histórii podobných pohybov ľudu.

Jeho veličenstvo milostive prijal zprávu mešťanostu Bárczyho a osvedčil sa, že nezmenene a neohrozene ostane pri tom svojom stanovisku, ktorému v záležitosti volebného práva vo svojom reškripte so dňa 28. apríla dal výraz. S radosťou vzal v známosť, že sa občania a robotníci hlavného mesta počas demonstrácie tak imponantne držali.

Počas ďalšieho rozhovoru prišla do reči aj otázka pokoja. Jeho veličenstvo povedal, že si bude držať za svoju povinnosť použiť najbližšiu príležitosť, ktorá sa vyskytne k uzavretiu čestného pokoja.

CHYRNIK.

Sviatok Božieho Tela katolícke obecnosť hlavného mesta Budapešti zasvätilo tradicionálnym leskom. Už včasne ráno veľký zástup putoval do budínskeho hradu, ktorý z tejto príležitosti bol skvele ozdobený. Slávnosť začala sa ráno o 8. hodine, keď pri oltári postavenom pred sochou sv. Štefana opát-farár korunovačného chrámu biskup dr. Anton Nemes slúžil svätú omšu v prítomnosti viac tisíc veriacich. O niekoľko minút po 8. hodine v korunovačnom chráme začala sa slávnostná sv. omša, na ktorej boli prítomní viacerí ministri a štátni sekretári, mnohí členovia snemovne vyslancov a snemovne veľmožov, zastupitelia hlavnomestských občianskych a vojenských vrchností, členovia rady vedeckej university a polytechniky atď. Sv. omšu za skvelej assistencie kňazstva slúžil jeho Eminencia

kardinál knieža-primas dr. Ján Csernoch. Po sv. omši knieža-primas odriekal modlitbu za víťazné skončenie vojny, načo za zvukov vojenskej hudby pohla sa processia so sviatosťou oltárnou ku štyrom oltárom. Tak pod sv. omšou, jak počas processie na Gellértovom vrchu rozostavené kanóny daly salvu. Po 10. hodine processia vrátila sa do korunovačného chrámu, kde sa skvelá cirkevná slávnosť skončila s Te Deumom. — Z Viedne oznamujú: Vo sviatok Božieho Tela hlavný vikár, vysvätený biskup Pfluger vo farskom kostole Hofburgu za skvelej assistencie dvorného kňazstva slúžil sv. omšu, na ktorej bol prítomný kráľovský pár, členovia kráľovskej rodiny, dvorní a štátni hodnostári. Po sv. omši bola processia ku štyrom oltárom.

Z biskupstva spišského. Ludvik Illetškó, farár v Poprade, vymenovaný je za dekana felkánskeho okresu a Jozef Matyasák, farár v Sedliackej Dubovej, za dekana okresu podzámskeho. Ján Kusnir z Veľk. Hnilca za kaplána poslaný je do Kapituly na miesto narukovaného Ondreja Pavlisza.

Vyznačenie provinciála Piaristov. Jeho veličenstvo kráľ provinciálovi Piaristov dr. Tomášovi Hénapovi udelil rád železnej koruny tretej triedy na uznanie zásluh, nadobudnutých na obore výchovy mládeže a verejnej výučby.

Vyznačený táborský duchovný. Cis. a kráľ. poľný duchovný Eduard Smilnyák, kňaz prešovskej grécko-katolíckej diecéze, dostal vojenský záslužný kríž druhej triedy na stužke červeno-bielej.

Cirkevné značenia na šiestu uh. vál. požičku: Nitriansky biskup gróf Vilhelm Batthány 500.000 korún, nitr. kapitula 500.000 kor., nitr. kanonici 60.000 kor., košický biskup dr. August Fischer Colbrie 150.000 kor., kassa košických náboženských základín 150.000 korún, rožňavský biskup Ludvik Balás 50.000 kor., rožňavská kapitula 600.000 kor., prešovský gr.-katolícky biskup dr. Štefan Novák 250.000 korún.

Vojenské vyznačenie. Jeho veličenstvo kráľ nariadil, aby Georgovi Keserümu, kapitáňovi 9. honv. peš. pluku, za hrdinské chovanie sa pred nepriateľom na vedomie dané bolo najvyššie pochvalné uznanie popri súčasnom darovaní šablí. — Gejza Polsch, res. zástavník 9. honv. peš. pluku, za hrdinské chovanie sa pred nepriateľom dostal striebornú medailu hrdinskosti prvej triedy. — Alexander Klein, syn spišsko-novovesského hostinského Pavla Kleina, ktorý už predtým bol vyznačený striebornou medaillou hrdinskosti prvej a druhej triedy, najnovšie dostal zase bronz. medailu hrdinskosti.

Kúpa majetku. Bývalí urbaniálni Nižnej a Vyšnej Sloviniky za 151.000 korún kúpili zo 299 katastr. jutár pozostávajúci Pillerovský majetok v Kropachoch (Spiš). Gazdovia chcú to upotrebovať za pastvisko.

Zatvorené spišské školy. V Starej Lubovni pre osýpky zatvorili rim.-kat. ľudovú školu a detskú opatrovňu (óvodu).

Samovrah slúžny. Z Nitry oznamujú: Prievidzský 64-ročný slúžny Kamilló Soóky sa zastrelil.

Vojenské vyznačenia. Jeho veličenstvo kráľ nariadil, aby Benediktovi Kuchichovi, res. nadporučíkovi 85. pešieho pluku, na vedomie dané bolo najvyššie pochvalné uznanie so súčasným darovaním šablí. Dragutin Kuzmicz, kapitán 85. pešieho pluku, na uznanie hrdinského chovania sa proti nepriateľovi, dostal rád železnej koruny tretej triedy s válečnou ozdobou a so šablami. Jeho veličenstvo kráľ nariadil, aby Ladislavovi Legezovi, res. poručíkovi 5. honv. husárskeho pluku, podnotárovi spišskej stolice, za výtečné služby konané vo zvláštnom poverení, na vedomie dané bolo najvyššie pochvalné uznanie. Karol Sovánka, kreslič-umelec kézarskej Schikedanzovej fabriky, za hrdinské chovanie sa pred nepriateľom dostal malú striebornú medailu hrdinskosti. Štefan Szarka, vojenský lekár 85. peš. pluku, za hrdinské a sebaobetavé chovanie sa oproti nepriateľovi dostal rytiersky kríž rádu Franca Jozefa s válečnou ozdobou a so šablami. Julius Esztel a Hugo Bauer, res. poručíci 67. peš. pluku, účastníkmi sa stali najvyššieho pochvalného uznania a súčasne darované im boly aj šable. Karol Emach, majór 67. peš. pluku, dostal vojenský záslužný kríž tretej triedy s válečnou ozdobou a so šablami. Anton Pavlíček, kapitán 67. peš. pluku, Karol Rimek, kapitán 85. peš. pluku, Eduard Kruspl, res. nadporučík 85. peš. pluku, stali sa účastníkmi najvyššieho pochvalného uznania so súčasným darovaním šablí. Eugen Braun, res. zdravotnícky zástavnik 67. peš. pluku, dostal zlatý záslužný kríž na stužke medailly hrdinskosti so šablami. Arpád Vágás, kapitán 9. konv. peš. pluku, znovu dostal Signum Laudis so súčasným darovaním šablí. Karol Hajdóczy, poručík 67. pešieho pluku a arnold Wald, res. poručík 85. peš. pluku, dostali Signum Laudis so súčasným darovaním šablí.

Nemecké vyznačenia koš. honvédov. S nemeckým železným krížom druhej triedy vyznačení boli: nadporučíci Franc Schreiber, dr. Desider Szily, poručíci Ferdinand Konez, Jozef Martinka a Lorant Bodolay. Nemeckú válečnú medailu dostali: štábný strážmajster Georg Cserpnyák, strážmajstri Vilhelm Müller, Bernát Nagy, fireri Michal Koró, Michal Vereczky, Ján Hidvégi, Anton Vincze, Lukáš Zászlóp, kapráli Ondrej Kiss, Jozef Novák, Ludvik Papp, honvédi Emil Paska, Ondrej Prosz, Michal Rátkai. Všetci z košického 9. honvédskeho pešieho pluku.

Zemetrasenie v Taliansku. Vo viacerých obciach Talianska spôsobilo zemetrasenie veľké spustošenie. Obec Monterchi leží celá v rumoch, 40 ľudí tam zahynulo.

Moc freimaurerov. V najväčšom meste sveta, v Newyorku, na každého 15. občana s volebným právom a na každého 46. obyvateľa pripadáť má jeden freimaurer. Je to tiež pozoruhodnou vecou, aby sme sa naučili porozumeť válečnej honbe v Amerike.

Oheň. V Podolinci 19. mája zhorelo asi 10 jutár mladého lesa. Lesný oheň bol aj v Gelnici i v Zakarovciach. V Kamjonke bol tiež lesný oheň, podolinskému drevokupcovi Müllerovi zhorelo tam kresaného dreva v hodnote 20.000 korún; drevo nebolo poistené.

Súvaha triročnej vojny. Dľa nemeckých novín trovy triročnej svetovej vojny v peniazoch a ľuďoch sú nasledujúce: Válečné požičky činia 359 milliardov mariek. Počet mrtvých a ranených 24 millionov. Osobitný počet mrtvých 7 millionov. Invalidov 5 millionov. Vystaté rozmnoženie 9 millionov duší. Keby mrtvoly 7 millionov padnutých vojakov vložili na jedinký vlak, siahal by tento od Paríža až po Vladivostok. Škody vojny sú tak neslýchane veľké, že by sa ani jedna bojujúca stránka nebola pustila do vojny, keby bola predvídala mieru pustošenia.

Majetok cárskej rodiny. Petrohradský dopisovateľ «Times»-u vypočítuje majetok detronisovanej cárskej rodiny. Ponevác majetky a tie korunné majetky, ktorých dôchodky cár užíval, takzvané apanáže majetky vzali cárovi, teda len jeho hotové peniaze môžu prísť do ohľadu. Bývalý cár Mikuláš II. sotva má viac peňazí ako 2 milliony frankov, bo svoj dôchodok vydal vždy na trovy dvora. Jeho manželka má o volačo väčší majetok: 2 milliony 700.000 frankov. Civillistu následníka trónu nestrovi, takže následník trónu má 13,750.000 frankov. Práve tak mnoho peňazí usporily si aj dcéry cárskeho páru. Veľkokňažna Olga usporila si 13,250.000, veľkokňažna Tatjana 10,000.000, veľkokňažna Maria 9,250.000 a veľkokňažna Anastázia 8,250.000 frankov

Vyznačení košickí honvédi. Bronzovú medailu hrdinskosti dostali: res. poručík Karol Zahuranec, res. zástavnik Emil Molitórisz, jednočinný dobr. firer Zoltán Wilim, res. firer Ján Kovács, firer Ján Valykó, kapráli Ondrej Moskó, Jozef Boda, Armin Schwartz, Fr. Hányi, Franc Hajdu, res. kaprál Ján Csurkás, frajtri Alexander Fleischer, Michal Német, res. frajtri Alex. Kósa, Imrich Körmöczy, Ján Hudák, honvédi Eugen Pataky, Štefan Hegedüs, Jozef Schneider, Jozef Pátrai, Štefan Kőteles, Ján Sztavaacs, Jozef Gnot, Samuel Lénád, Ján Sós, Michal Stankó, Štefan Uličny, res. honv. Ján Ondó, landšturmistri Ondrej Soltész, Blažej Kalmár, Albert Nyakas, Imrich Rovnyák, Ondrej Kisinszki, Pavel Tresza, Štefan Parti, Štefan Csik, Št. Antal, Ján Szemán, Ján Gombita, Alexander Balog, Michal Tudja, Franc Gregovszki, Pavel Liez, Michal Lőrics, Ondrej Ferencz, Mersk Maurer, Eugen Katona, Štefan Demjén, Ján Antal, Ján Frena, Štefan Hovanyecz a Anton Orosz: všetci z košického 9. honv. peš. pluku.

Za válečné siroty. Levočská raffineria fondu spišských válečných sirôt darovala 5000 korún.

Značenie na VI. válečnú požičku v Spiš. Magure. V starovesskom peňažnom ústave do 29. mája značili Magurčania 122.000 korún. Niž.-lapšanská kostolná kassa značila 3000, krompašská 2350, matašovská 600, frankovská 2000, kacvinská 2500, richvaldská 1650 korún. Roľníčka Alžbeta Kominyák z Abrahamoviec značila 10.000 korún.

Fond vdov a sirôt honvédov koš. 9. pluku. Doteraz 30.360 korún činí ten obnos, ktorý pre vdovský a sirotský fond honvédov koš. 9. pluku sossbierali na bojišti.

V Kézmarku pri terajšom popise ľudu spočítali 5770 duší. Koní je 260, rožného statku 640. oviec 1124, ošípaných 798, mulice 2, kozí 14.

Hrdinská smrť. Spišsko-starovevský 39-ročný gazda Vojtech Demszky, pionier, 11. mája hrdinšou smrťou zomrel na talianskom fronte Isonza.

V Nitre spočítali 15.768 duší: mužských 6028 a ženských 9470. Počet válečných zajatcov je 270.

Veľký oheň vo Spiši. V Mühlenbachu 15. mája popoludní zhorelo 6 domov, 12. stodol, evanjelická modlitebna a škola. V ohni zahynulo i troje ošípaných a mnoho hydiny. Príčina ohňa je neznáma.

Tohto leta ako v Nemecku a Rakúsku, tak aj u nás v Uhorsku nedostane obecnosť petroleja, aby sme ho mali potom v jasnej dobe. — Sviečky má vláda maximovať.

Na žalúdok chorým

nevyhnutne potrebným liekom je

Jágerská voda,

ktorú od 150 rokov dorábajú **jágerskí milosrdní bratia**. K dostaniu je v každej lekárni, cieľu najprimeranejšie je ale objednať si ju v

Lekárni milosrdných bratov

v Jágri (Eger).

Malá fľaška 80 halierov. Stredná fľaška 2 koruny 20 halierov. Veľká fľaška 4 koruny 40 halierov. Menej ako v hodnote 3 koruny neposielame po pošte.

Varujeme sa napodobenín.

Odporúčame ku bezodkladnému lifrovaniu:

Medenú skalicu 98%.	a 128°
Liadok.	Balík sirkových listov po K 8.50.
Peracid, surový, garantovaný 35% po K 210	Naftalin I. šupkavý. Náhradu živice zvláštnej jakosti.
Hryzavý nátron 120	

Schwarz a Tauber, veľokupci Nagykanizsa.

Svrabľavosť, Potenie, Slniečny úpal, Šupanie kože, Svrab a hostec, Neduhy kože, rany, Opuchliny a staré rany

istotne lieči zákonom chránený prostriedok. Nešpiní a je zcela bez zápachu. Malý teglík 3 koruny, veľký teglík 5 korún, rodinný teglík 9 korún. k tomu patriaceho borov.čkového mydla cena 4 K. Adresa objednávok

Alexander Gerő, lekárnik Nagyköros 40.

Dobrý nástroj, polovica práce. Objednajme si plamenného ostriu.

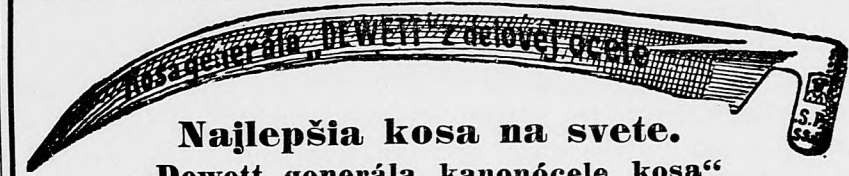
Šarkan-kosu

Za každú kosu 3 rokov záruka, nezodpovedná zamení sa zdarma novou, dobrou kosou (Zo skúsenosti vieme, že medzi 100 kusami není ani jedna zlá.) Plamenného ostriu Šarkan kosou, po jednom naostrení možno kosíť na 150—200 krokov. Jedno nakúvanie dostačí na viacej dní. Plamenného ostriu Šarkan-kosu posielame nakúvanú, vyprobovanú, netreba ju kováčovi dať do ruky, hotová je do roboty. — Šarkan-Kosy ceny sú:

60	65	70	75	80	85	90	95	100	110
4.—	4.10	4.20	4.40	4.60	4.80	5.—	5.10	5.20	5.50

Pri 10 kusoch 1 kus zdarma. Šarkan-kosa oceľka 60 hal., striebornej ocele kladivko 2.20 korún, nákovka 1.80 korún. Dvojité obrúčka na kosu 50 hal. — **Stroj k nakúvaníu kosy**, najdokonalejšia novota. Za 5 minút 1 kosu bárs i dieťa dokonale môže naostriť. Cena 6 korún. **Cenník zdarma.** K objednaníu vylučná adresa: Šarkan-Kosy «Stredíšte». Somogysszil.

každý nech si na dopis-
ničke pýta cenník.

Najlepšia kosa na svete. „Dewett generála kanonócele kosa“

po jednom naostrení cez celý deň, po jednom nakúvaní cez viacej dní možno ňou kosíť. Není kosa, ktorá by sa, ani ohľadom dobruoty, ani ohľadom, ľahkosti a trvanlivosti, na celom svete s ňou porovnať mohla. — Každú kosu posielame nakúvanú, vyprobovanú a hotovú do roboty, netreba ju kováčovi dať do ruky. — „Dewett Generála kos“ ceny:

60	65	70	75	80	85	90	95	100	110
4.—	4.10	4.20	4.40	4.60	4.80	5.—	5.10	5.20	5.50

Pri objednaní 10 kusov 1 kosa zdarma. Amergauska oceľka 60 halierov, striebornej ocele kosie kladivko 2 kor. 20, hal. striebornej ocele nákovka 1 kor. 80 hal., dvojité obrúčka na kosu 50 hal. — **Stroj k nakúvaníu kosy**, najdokonalejšia novota. 1 kosu bárs i dieťa za 5 minút môže naostriť. Cena 6 korún. — **Cenník zdarma.** Objednaníu treba poslať jedine na adresu obvodu **Pavel Sohr Somogysszil 35.**

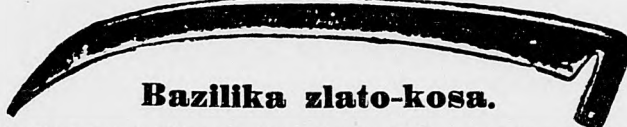
Ochrán. známka.

Oznamy prijíma administracia „KREŠTAN“

Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28.

53 rokov v obchode, vyskúmane dobrá osada na kosy.

Nikto nikdy nemal lepšej kosy, ako je naša

Bazilika zlato-kosa.

Nesľubujeme nebo a zem, každému ale, kto s dôverou obráti sa ku nám, pošleme takú trvanlivého ostriu zlatú kosu, za ktorú nás požeňovať bude. Tieto kosy už od 52 rokov rozposielame najväčším pántvam a mnoho tisíc hospodárom. Zárukou dobre stojíme za každú kosu a nesodpovedné zameníme zdarma. — Cena jednej **«Bazilika zlatej kosy»** s poštovou dobierkou:

60	70	75	80	85	90	95	100	110
----	----	----	----	----	----	----	-----	-----

Cena 1 kosy 3.90 4.— 4.20 4.40 4.60 4.80 5.— 5.20 5.40 kor.
1 kusa karborundum osielky medzi jestvuťicmi najlepšej, cena 1.10 korún. Sberateľom kôs ku zvláštne mu povšimnutiu: Pri každej kúpe 10 kusov, 1 kus posielame zdarma. Pri kúpe 5 kusov alebo pri inom poštovom objednaní vo výške 20 korún, poštové porto my platíme. Niže tohoto obnosu, 1.5 korún obnášajúce poštové porto platí kupec. K odporúčaníu je čím skoraj objednať si kosy, bo pozdejšie sotva budú k dostaniu. Obrázkový náš cenník na žiadost posielame zdarma. K dosaníu u: **Jozef Marosi a Syna Esztergom, 15.** číslo. 58-ročná osada na kosy a veľký obchodný dom.